

הישיבה השלוש מאות ארבעים ושש (שמו)

ביום ז' בסיוון התשע"ו (13 ביוני 2016) בשעה 12:30, בבית האקדמיה בירושלים.
[ישיבה לחברים מלאים בלבד]

הנוכחים: משה בר-אשר (יו"ר), אסתר גולדנברג, עמינדב דיקמן, אבי הורביץ, דוד
טלשיר, חיים כהן, קציעה כ"ץ, אהרן ממון, שלמה נאה, חיים סבתו, יוסף
עופר, שמואל פסברג, שמא יהודה פרידמן, מנחם קיסטר, אורה שורצולד,
עפרה תירוש-בקר;
מנכ"לית האקדמיה טלי בן-יהודה; המזכירה המדעית רונית גדיש.

סדר היום: א. דיווח על תקציב האקדמיה לשנת 2016
ב. שינויים בתקנון האקדמיה
ג. בחירת חברים חדשים

א. דיווח על תקציב האקדמיה לשנת 2016

מ' בר-אשר: חברים נכבדים, אפתח את הישיבה בדיווח על תקציב האקדמיה לשנה
הזאת. עקרונית בחלק זה של הישיבה יכולים גם החברים היועצים להשתתף, אולם
מדובר בדיווח בלבד, וכדי שלא להטריחם יישלחו אליהם הדברים בכתב.
כאשר אישרנו את תקציב 2016, ידענו לבטח שבסיס תקציב האקדמיה יגדל מתשעה
מיליון לתשעה וחצי מיליון שקלים. ובכל זאת על סמך הבטחות שהובטחו לנו הגשנו
למשרד התרבות תקציב מותנה של אחד-עשר מיליון שקל בדיעה שכל שקל מעבר
לתשעה וחצי הוא מותנה. לאחר מאבק עיקש ושעות עבודה רבות אני גאה לבשר
שתקציב האקדמיה עומד היום על אחד-עשר ורבע מיליון שקל.
הא כיצד? שבע מאות וחמישים אלף קיבלנו ממשרד התרבות, ואני רוצה להודות על
כך מאוד גם לשרת התרבות מירי רגב וגם למנכ"ל משרדה יוסי שרעבי. מיליון שקלים
נוספים אישרו שר האוצר משה כחלון, סגנו יצחק כהן והממונה על התקציבים באוצר
אמיר לוי, שניאות להיפגש איתי לפגישה של למעלה משעה ואמר לי: 'ביקשת 750,000
שקל נוספים ותקבל מיליון שקל'. זה מן הדברים שהם כמעט למעלה מן הטבע, אבל
כך קורה כשאדם כמותו מבין את חשיבות הנעשה באקדמיה.
סיכמתי איתו שגם בסיס התקציב לשנת 2017 לא יפחת מאחד-עשר מיליון, וכבר
הודעתי לו שאבקש שנים-עשר מיליון שקל, בעיקר כדי להרחיב את היקף עבודתם
של עובדים במילון ההיסטורי ולחפש עובדים נוספים. אך עוד חזון למועד. בינתיים
אני מודיע במליאה על התקציב המתוקן לשנת 2016 – אחד-עשר ורבע מיליון

שקל – וכידוע כל הודעה הנמסרת במליאה שאין איש מוחה עליה הופכת להחלטת אקדמיה. לתקציב המפורט ראו להלן, עמ' 307–310.

ב. שינויים בתקנון האקדמיה

מ' בר-אשר: ועדת התקנון השלימה את עבודתה ומגישה לכם לאישור הצעת נוסח מעודכן של תקנון האקדמיה. חבירה הם אהרן ממון, קציעה כ"ן, חיים כהן, המנכ"לית טלי בן-יהודה והמזכירה המדעית רונית גדיש. אני מבקש מיושב ראש הוועדה אהרן ממון להציג את המלצות הוועדה.

א' ממון: הוועדה נפגשה לשלוש ישיבות ממושכות, ולאחריהן עוד הוסיפה להידיין על כמה פרטים בהתכתבות. דנו כמובן גם בהערות שקיבלנו מחברי האקדמיה. העילה העיקרית לבחינה המחודשת של התקנון הייתה ההצעה להוסיף פרק חדש לגמרי שעניינו ועדת ביקורת: הרכבה, בחירתה, תקופת כהונתה, תפקידיה וסדרי עבודתה. לשם כך בדקה הוועדה נוסחים שונים בתקנוני מוסדות דומים לשלנו, כמו יד יצחק בן-צבי, ובסופו של דבר נתקבל לדעתי הנוסח המוצלח ביותר. בהזדמנות זו גם בדקנו מחדש כל סעיף וסעיף, ארגנו סעיפים מחדש, הוספנו והשמטנו. הנוסח המונח לפניכם הוא נוסח מצוין, ואני מבקש מהמליאה לאשרו. כמובן לפני שנצביע על כך, נשמע אם יש הערות ונדון בהן.

ר' גדיש: תקנון האקדמיה המקורי התקבל בתחילת ימיה ולא שונה אלא בשנת תשס"ה, לפני כאחת-עשרה שנים; מאז נתקבלו תיקונים קלים. מטרתנו כאז כן היום שהתקנון ישקף את עבודת האקדמיה במציאות, והשינויים התכופים יחסית בשנים האחרונות מעידים על הדינמיות בעבודת האקדמיה בשנים האלה.

חוץ מהפרק הנוסף על ועדת הביקורת, אנו ממליצים על ניסוח פשוט יותר של סעיפים 11 ו-12, ואסביר בקצרה את הדברים: לפי חוק האקדמיה, מספר חברי האקדמיה המרבי הוא 23. מאחר שחברי האקדמיה נבחרים לכל החיים, רק מי שטרם מלאו לו 75 שנה נמנה במספר הזה. זה המספר הקובע, לפי סעיף 10 לתקנון, והוא עומד היום על 17 חברים מלאים בלבד. סעיפים 11 (א) ו-12 (א) עוסקים במניין הדרוש לקיום ישיבת מליאה:

11 (א) המניין הדרוש לקיים ישיבה של המליאה לשם דיון בכל עניין שהוא, להוציא את העניינים המנויים בסעיף 12, הוא מספר החברים המלאים המשתתפים (לרבות חברים בני שבעים וחמש ומעלה) שלא יפחת מרוב מניינם של חברי האקדמיה לפי המספר הקובע.

12 (א) המניין הדרוש לקיים ישיבה של המליאה לשם דיון בשינויים בתקנון, לשם בחירות (כמפורט בפרק שישי) או לשם ביטול חברותו של חבר באקדמיה הוא מספר החברים המלאים המשתתפים (לרבות חברים בני שבעים וחמש ומעלה) שלא יפחת משני שלישים של המספר הקובע.

המספר הקובע הנזכר בהם הוא זה האמור בסעיף 10, ועיניכם הרואות שנוסחם סבוך למדי. על כן הציע שלמה נאה הצעה פשוטה בהרבה, ואנו ממליצים לקבלה:

11 (א) המניין הדרוש לקיים ישיבה של המליאה הוא רוב של המספר הקובע. לצורך זה נמנים החברים-המלאים המשתתפים בישיבה אף אם גילם מעל 75.

12 (א) המניין הדרוש לקיים ישיבה של המליאה לשם דיון בשינויים בתקנון, לשם בחירות (כמפורט בפרק שישי) או לשם ביטול חברותו של חבר באקדמיה הוא רוב של שני שלישים מן המספר הקובע. לצורך זה נמנים החברים-המלאים המשתתפים בישיבה אף אם גילם מעל 75.

למשל היום מאחר שאנו דנים בתקנון ובוחרים חברים, הישיבה נכנסת לגדרו של סעיף 12, ואנו זקוקים לשני שלישים מן המספר הקובע – 17. אולם לפי האמור בסעיף 12, באלה יכולים להיספר גם מי שכבר מלאו להם 75 שנה. האם יש לכך התנגדות?

י' עופר: אינני חושב שהנוסח "לצורך זה" נהיר דיו.

א' ממז: אפשר לאשר את התקנון כמות שהוא ולאחר מכן לנסות לשפר את העמימות הזאת.

מ' בר-אשר: אני מבקש לשים לב להצעה להוסיף את סעיף 38(ג). זאת הצעה שהעליתי כבר לפני למעלה מעשרים שנה, אבל זאב בן-חיים התנגד לה בכל תוקף:

38 (ג) לפני ישיבת הבחירות חברי האקדמיה המלאים מקבלים את שמות המועמדים לבחירה ומתחייבים להקפיד על סודיות.

בן-חיים חשש מאוד מהדלפות ומפגיעה באנשים, ועד היום אין המשתתפים בישיבת בחירות יודעים את שמות המועמדים בבואם לישיבה. אבל אני חושב שחיוני שהחברים ידעו זאת. נצטרך לדאוג שתישמר הסודיות.

מ' קיסטר: אפשר לדרוש מהחברים שיתחייבו בכתב לשמור על סודיות.

ח' כהן: אם בתקנון כתוב שהחברים מתחייבים לשמור על סודיות, הנוהל יכול להיות התחייבות בכתב. הנוהל אינו חייב להיות כתוב מפורשות בתקנון.

י' עופר: אין צורך לשלוח את שמות המועמדים לכל החברים. מי שירצה לדעת, יפנה, יתחייב לסודיות ויקבל את השמות.

מ' בר-אשר: אם חלק מהחברים יודעים את שמות המועמדים, גם השאר צריכים לדעת.

מ' קיסטר: התחייבות בכתב הכרחית. יחתמו ויקבלו את שמות המועמדים.

י' עופר: ומה עם המועמד עצמו? האם הוא יודע שהוא מועמד?

מ' בר-אשר: לדעתי אחד השיקולים החשובים בבחירות לאקדמיה הוא אם המועמד מוכן להיות חבר פעיל.

י' עופר: היו מקרים יחידים שחברים ביקשו לפרוש מכיוון שראו שאינם מצליחים להגיע לישיבות. ושאלה: כמה זמן לפני הישיבה יינתנו שמות המועמדים?

ר' גדיש: כמו כל הודעה למליאה, עשרה ימים לפני הישיבה.

י' עופר: אני חושב שכדאי שזה ייאמר במפורש בסעיף.

ח' כהן: לפי התקנון, על כל מה שעולה במליאה החברים מקבלים הודעה עשרה ימים מראש.

י' עופר: בסעיף 38(ו) נדרש רוב של שני שלישים מן החברים המשתתפים בישיבה לבחירת חבר חדש. אבל אין תלות בין מספר המועמדים למספר המקומות הפנויים. אם למשל יש מקום פנוי אחד אבל שלושה מועמדים, אפשר שהקולות יתפצלו ואיש מהם לא יקבל שני שלישים מהקולות. ואם אפשר להצביע על יותר ממועמד אחד, אפשר שיותר מועמדים ישיגו את הרוב הדרוש ממספר המקומות הפנוי. או אז צריך להפעיל את סעיף קטן (ז).

מ' בר-אשר: כך היה תמיד.

ר' גדיש: קיבלנו הערה לסעיף 36, העוסק בבחירת הנשיא וסגן הנשיא. על תחילת התהליך נאמר בסעיף 36 כי "המנהלה מגישה למליאה הצעה למועמד לנשיא מקרב החברים המלאים", והוער לנו שהמנהלה כוללת את הנשיא ואת סגנו. לכן עדיף לנסח זאת כך: "חברי המנהלה מגישים למליאה הצעה למועמד לנשיא מקרב החברים המלאים". לפי סעיף 15, חברי המנהלה הם ארבעת חברי האקדמיה המכהנים במנהלה שאינם הנשיא וסגנו.

מ' בר-אשר: ההערה מתקבלת.

י' עופר: סעיף 20 הוא סעיף חדש ובו מדובר בגוף שלא נזכר קודם לכן: "הנשיא ממנה הנהלה מצומצמת שחבריה הם מקרב המנהלה וכן המנכ"ל. ההנהלה המצומצמת מופקדת על העניינים המנהליים השוטפים ומתכנסת לישיבות לפי הצורך". ההנהלה המצומצמת אינה נזכרת בסעיף 3 כמוסד של האקדמיה. אני מבין שבפועל יש פורום מצומצם שמנהל את העניינים ושלא צריך לכנס את המנהלה בגלל כל דבר פעוט, אבל צריך להגיד במפורש שמדובר בזרוע של המנהלה.

ט' בן-יהודה: בכל ארגון יש דירקטוריון, ועד מנהל והנהלה. מובן מאליו שיש הנהלה. באקדמיה הייתה הנהלה בפועל גם הרבה לפני ימיי.

מ' בר-אשר: היינו שלושה: הנשיא, המנכ"ל וגר בן-עמי צרפתי, יושב ראש הוועד האמרכלי. הוא נהג להגיע לאקדמיה פעמיים בשבוע. אני מסכים עם יוסף עופר שהמילה זרוע חסרה.

ר' גדיש: אני מציעה את הנוסח הזה: "הנשיא ממנה הנהלה מצומצמת שחבריה הם מקרב המנהלה וכן המנכ"ל. ההנהלה המצומצמת היא זרוע של המנהלה, והיא מופקדת על העניינים המנהליים השוטפים ומתכנסת לישיבות לפי הצורך".

י' עופר: מקובל.

מ' קיסטר: למילון ההיסטורי יש מערכת מילון. בעבר הייתה גם מועצת מערכת, אבל היא לא התכנסה ולכן הסעיף העוסק בה בוטל. אני רוצה לומר שלמועצת מערכת יכולה להיות תרומה חשובה אם היא נעזרת בניסיונם של אנשים העוסקים בטקסטים הרלוונטיים למילון.

מ' בר-אשר: רק בתקופת ייסוד המילון גילו חברי המועצה עניין במה שנעשה במילון. זה הוויכוח הידוע שהתגלע בין בן-חיים לקוטשר ושפרטיו ידועים מן הדברים שהתפרסמו ב"לשוננו". העניין ראוי שישוב ויישקל. אני רוצה רק להזכיר שבאמת כשהחלטנו על הקמת המדור לספרות הרבנית, שותפו בדיונים על חיבורי רש"י ורמב"ם כל המומחים שיכלו לעזור לנו בתחום הזה.

א' ממזן: התקנון משקף את המציאות: מועצת המערכת אינה פעילה ולמעשה אינה קיימת. עם זאת אפשר להקימה גם אם היא אינה כתובה בתקנון. אין איסור על כך.

ח' סבתו: אני רואה שיש שינוי לגבי מינוי עורך "לשוננו". מדוע?

מ' בר-אשר: מלכתחילה נאמר בתקנון שאת עורך "לשוננו" ממנה ועדת הפרסומים בהתייעצות עם הנשיא. אולם הנשיא בקי בענייני האקדמיה יותר מחברי ועדת הפרסומים, ולמעשה מאז ומעולם בחר הנשיא את עורך "לשוננו". כשהיה בן-חיים נשיא, הוא מינה את קוטשר, אחריו את אברמסון ואחריו את בלאו. בלאו מינה אותי. אם רוצים שהתקנון ישקף את המציאות, כך היה תמיד.

י' עופר: בפרק החדש על ועדת הביקורת לא נאמר – מה שנראה לי טבעי שייאמר – שחברי האקדמיה, עובדיה ואף אנשים שאינם עובדים בה יכולים לפנות אל הוועדה.

א' ממזן: זה מובן מאליו.

י' עופר: גם לא כתוב שהוועדה צריכה להשיב לפונה על פנייה שהיא מקבלת.

א' ממזן: לא ראיתי משפט כזה בשום נוסח תקנון שעסק בוועדת ביקורת. לדעתי גם זה מובן מאליו.

ר' גדיש: ועדת הביקורת היא ועדה חדשה. להוציא את הפרק הזה, התקנון משקף כאמור את עבודת האקדמיה במציאות. אני חושבת שצריך לתת לוועדה לפעול תקופה כלשהי ולראות מה קורה. אינני חושבת שחסרון הפרטים האלה בסעיפי התקנון הוא נקודת התורפה של פעולת הוועדה.

ט' בן-יהודה: באחד מדוחות מבקר המדינה הוא ציין שאחת הבעיות של ועדות ביקורת שניתנים להן הרבה תפקידים, אבל הן אינן עושות אותם. עדיף שלפחות בשלב הזה לא נכביר בסעיפים ובתפקידים ונסתפק במה שיש כאן.

א' ממז: אני חושב שהגיע הזמן להצביע על אישור התקנון – על תיקוניו וחידושיו. כמובן נתחשב בכל ההערות שהועלו.

ה צ ב ע ה

בעד אישור התקנון המוצע – 16

התקנון אושר פה אחד.

הערת העורך: התקנון המתוקן מובא בראשית הכרך הזה; מקצת הסעיפים תוקנו ועודכנו לפי הערות ודרישות של משרד המשפטים, ואלה אושרו בישיבת המליאה שנד – להלן, עמ' 202–203.

ג. בחירת חברים חדשים

פרופ' יואל אליצור נבחר לחבר האקדמיה.

פרופ' יאן יוסטן מאוניברסיטת אוקספורד ו**פרופ' שטפן שורש** מאוניברסיטת האלה ו**יטנברג** נבחרו לחברי כבוד של האקדמיה.